

5 lutego 2024 r.

INFORMACJA PRASOWA

Odejść od węgla do 2035 r.

Rekomendacje Eksperskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Energetycznego i Klimatu
w sprawie [planu odejścia od energetyki węglowej w Polsce](#)

Koalicja rządowa deklaruje bardziej ambitne podejście do transformacji energetycznej niż to, które prezentowała Polska przez ostatnie lata. Ministerstwo Klimatu i Środowiska zapowiedziało rozpoczęcie prac nad nowymi dokumentami strategicznymi. To najlepszy moment, aby zaplanować transformację w oparciu o konkretne i realne cele strategiczne, które przyspieszą inwestycje w nowe, niskoemisyjne moce. Konieczne jest wyznaczenie daty odejścia od energetyki węglowej w Polsce w roku 2035 oraz zmobilizowanie inwestycji, które zbilansują krajowy system energetyczny.

Co proponujemy?

Jednym z najważniejszych problemów polskiej polityki energetycznej jest nietransparentne podejście do węgla, które opiera się na narracji politycznej, a nie na realiach technicznych, ekonomicznych lub regulacyjnych. Takie podejście skutkuje postępującym chaosem w polityce energetycznej. Eksperska Rada ds. Bezpieczeństwa Energetycznego i Klimatu proponuje nowemu rządowi rewizję podejścia opierającą się na:

- Wyznaczeniu **aspiracyjnej daty** odejścia od energetyki węglowej na 2035 rok;
- Podsumowaniu **przesłanek** stojących za koniecznością wyznaczenia takiego celu strategicznego;
- Wskazaniu **negatywnych skutków**, jakie wywoła sztuczne przedłużanie istnienia energetyki węglowej;
- Podkreśleniu **korzyści**, jakie przyniesie wyznaczenie celu;
- Zaproponowaniu **kroków**, jakie należy podjąć, aby cel mógł być zrealizowany.

Cel główny – przyjęcie 2035 roku jako aspiracyjnej daty końcowej dla wykorzystania węgla w polskiej energetyce

2035 r. to data, która z jednej strony pozwala na relatywnie szybkie ograniczenie presji kosztowej związanej z eksploatacją energetyki węglowej w Polsce na ceny energii i ciepła, a jednocześnie jest na tyle oddalona w czasie, aby móc odbudować nowe moce wytwórcze i zapewnić bezpieczeństwo dostaw. Data ta powinna zostać wpisana do wszystkich dokumentów strategicznych. **Ewentualne opóźnienie tej daty powinno być możliwe jedynie w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii w Polsce.** W przypadku negatywnej oceny wystarczalności mocy bez pracy jednostek węglowych w okolicach 2035 r., powinno być możliwe wydłużenie daty odejścia od węgla maksymalnie do 2040 r.

Już w aktualizacji scenariusza 3. do Polityki Energetycznej Polski zaproponowanej przez poprzedni rząd w czerwcu 2023 przewidywano, że produkcja energii elektrycznej z węgla będzie w kolejnych latach

szybko spadać - w 2030 r. zmniejszy się o połowę w stosunku do stanu obecnego, a w 2040 r. ma wynosić jedynie 8% krajowej produkcji energii elektrycznej.

W stanowisku Rady zwracamy uwagę, że trzeba pilnie zmobilizować inwestycje, które pozwolą uzupełnić brakujące moce w perspektywie 2035 r. a także zrationalizować koszty wsparcia sektora węglowego.

Plan odstawiania jednostek węglowych powinien być możliwie konkretny i **zawierać ilościowe cele (w GW) w kolejnych latach pośrednich (np. w latach 2027, 2030 i 2033)**. Pozwoli to na osiągnięcie mierzalności jego realizacji w czasie, jak i na ewentualną weryfikację daty końcowej oraz planowanie inwestycji.

Dlaczego należy wyznaczyć cel odejścia od węgla?

Wskazują na to zarówno uwarunkowania zewnętrzne jak i krajowe – wewnętrzne.

- a) **Pogarsza się stan węglowych jednostek wytwórczych.** Poziomy rezerw mocy są coraz niższe oraz spada dyspozycyjność jednostek. Wiek znacznej części z nich dobiega 50 lat.
- b) **Koszt produkcji energii elektrycznej z węgla jest wysoki i stanowi duże obciążenie dla gospodarki.** Subsydiowanie zarówno górnictwa, jak i generacji z węgla, a później odbiorców, żeby ich było stać na drogą energię elektryczną, jest marnowaniem publicznych pieniędzy.
- c) Obecne tempo budowy nowych jednostek oraz mechanizmy (finansowe i procedury administracyjne) umożliwiające ich powstanie są niewystarczające i niedostosowane do skali wyzwania. **Dopiero wyznaczenie ambitnej daty odejścia od węgla będzie stanowić czynnik mobilizujący** dla uruchomienia niezbędnych procesów inwestycyjnych i wspierających je regulacji.
- d) **Obecna sytuacja w segmencie wydobywania węgla kamiennego jest katastrofalna pod względem ekonomicznym.** Spadek poziomu wydobywania w połączeniu ze wzrostem kosztów prowadzi do całkowitej niekonkurencyjności polskiego sektora górnictwa. Mimo wysokich cen węgla krajowego sektor węglowy nadal domaga się wsparcia ze środków publicznych. Większość wydobywania węgla energetycznego w Polsce jest trwale nierentowna.
- e) Dłuższe niż jest to absolutnie niezbędne utrzymywanie energetyki węglowej w Polsce oznacza m.in.:
 - coraz wyższe ceny energii elektrycznej i ciepła (ze względu m.in. na drogie surowce oraz drogie uprawnienia do emisji CO₂ w myśl zasady „zanieczyszczający płaci”),
 - pogorszenie sytuacji polskich eksporterów oraz utrudnienie lokowania inwestycji zagranicznych w Polsce ze względu na wysoki ślad węglowy.

Korzyści:

Transparentny, dobrze skomunikowany, ambitny plan odchodzenia od węgla da podstawę dla realistycznego planowania polskiej transformacji energetycznej. Pozwoli też na wzmocnienie wiarygodności Polski w negocjacjach polityki klimatycznej UE i wzmocni pozycję negocjacyjną kraju. Ułatwi zrozumienie i akceptację instytucji UE dla działań, które wymagają poluzowania unijnych reguł ze względu na wyjątkową sytuację Polski. Wyznaczenie ambitnej daty ograniczy także marnotrawstwo środków publicznych związane z energetyką i górnictwem.

Niezbędne kroki

Realizacja celu odejścia od węgla w roku 2035 wymaga koordynacji działań i współpracy w kilku obszarach. Są to:

- a) **Zaplanowanie uzupełnienia bilansu mocy i wdrożenie mechanizmów rynkowych i finansowych.** Niezbędna jest spójna wizja celów ilościowych dla poszczególnych elementów uzupełniających system (wraz ubywającą mocą węglową) i pozwalających na jego bezpieczną i nieprzerwaną pracę w warunkach wysokiego udziału źródeł odnawialnych.
- b) **Przekształcenia organizacyjne: wydzielenie aktywów węglowych lub inna forma restrukturyzacji** – poprzedzone pilnym audytem stanu prac nad aktualną koncepcją NABE.
- c) **Wprowadzenie mechanizmu wynagrodzenia za wcześniejsze odstąpienie mocy węglowych.** Zasadne jest rozważenie wynagradzania wytwórców, którzy zdecydują się na wcześniejsze odstąpienie rentownych, nowszych bloków węglowych – w ramach tzw. mechanizmu wcześniejszego zamykania (ang. *Early Decommissioning Mechanism* – EDM).
- d) **Powołanie Komisji Węglowej wraz z zapleczem eksperckim i szerokim umocowaniem.** Pozwoli na wypracowanie szczegółowego planu zamknięcia energetyki opartej na węglu w Polsce oraz odpowiednie dostosowanie do tego planu potencjału wydobywczego polskich kopalń.

Skład Komisji Węglowej powinien reprezentować szerokie grono interesariuszy – przedstawiciele rządu, regionów węglowych, wiodących stowarzyszeń branżowych, pracodawców, związków zawodowych i organizacji eksperckich, naukowych i pozarządowych. W ramach Komisji Węglowej powinny się także toczyć prace nad działaniami osłonowymi dla regionów górniczych (sprawiedliwa transformacja) i nową umową społeczną dostosowaną do wyznaczonej daty odejścia od węgla.

Ekspertka Rada BEiK zabiera głos po raz szósty, przedstawiając swoje rekomendacje dotyczące niezbędnych działań na rzecz przyspieszenia transformacji energetycznej. Są one wypracowane w zróżnicowanym, eksperckim gronie. Nie mają charakteru politycznego – tak jak wcześniejsze rekomendacje, powstały one z potrzeby wsparcia procesów decyzyjnych w obszarach kluczowych dla poprawy bezpieczeństwa energetycznego Polski oraz ochrony klimatu.

O Radzie i motywacji działania

W skład Ekspertkiej Rady ds. Bezpieczeństwa Energetycznego i Klimatu wchodzi osoby z bogatym i różnorodnym doświadczeniem w zakresie energetyki i gospodarki, przemysłu, spraw międzynarodowych. Każde stanowisko jest długo dyskutowane, a następnie przyjmowane drogą konsensusu, bo wierzymy, że tylko tak można zagwarantować trwały postęp. Rada działa na zasadzie non-profit, nie promuje żadnych konkretnych technologii ani firm.

Pełna treść Rekomendacji Rady BEiK w [sprawie planu odejścia od energetyki węglowej w Polsce](#) dostępna na jest na stronie Rady: rada-energetyczna.pl.

Kontakt dla mediów:

Jadwiga Winiarska + 48 517 819 907

jadwiga.winiarska@forum-energii.eu

Ekspertka Rada
ds. Bezpieczeństwa Energetycznego
i Klimatu